

Romania: via ràpida a les reformes

Després de quatre dècades de tirania comunista i de set anys de gestió ineficient de l'ex-president Iliescu, un nou equip reformista prova de capgirar la situació amb dràstiques mesures d'ajustament.

Molts romanesos consideren que la veritable revolució al seu país es produí el novembre de l'any passat i no pas el 1989. Si bé l'aixecament popular i la insurrecció militar que enderrocà el dictador Nicolae Ceausescu el desembre del 1989 posà fi al règim totalitari, durant els últims set anys de governs ex-comunistes Romania ha avançat poc en el camí d'una democràcia consolidada i d'una economia de mercat. En les eleccions del novembre del 1996, els antics comunistes van perdre tant la presidència com la majoria al Parlament. Els nous líders del país estan decidits a recuperar el temps perdut i han preparat un programa de reformes econòmiques tan ambiciós com dur.

L'home que derrotà Iliescu en la cursa presidencial és Emil Constantinescu, un catedràtic de geologia i ex-rector de la Universitat de Bucarest que encapçalà l'oposició als governs ex-comunistes. La coalició que Constantinescu contribuï a crear, la Convenció Democràtica (CD), obtingué el primer lloc en les eleccions parlamentàries del novembre i té el 36% dels escons del Parlament. A més de la Convenció Democràtica, integren la coalició governant —que disposa d'una sòlida majoria del 60% dels escons a la Cambra Baixa— els liberals de la Unió Socialdemòcrata (USD) de l'ex-primer ministre Petre Roman i el partit de la minoria hongaresa, la Unió Democràtica Hongaresa de Romania (UDMR).

Emil Constantinescu és president de Romania des del novembre de l'any passat.

La coalició governant té una sòlida majoria del 60% dels escons a la Cambra Baixa.

ARXIU / EFE

Sol·licitud denegada

El gran desencís dels líders governamentals romanesos arran de la negativa dels EUA a incloure Romania en la primera fase de l'ampliació de l'OTAN és força comprensible. Durant aquests darrers sis mesos el president Emil Constantinescu i el govern del primer ministre Victor Ciorbea han promogut incansablement la candidatura de Romania en reunions, conferències i fòrums tinguts en ciutats europees diferents. L'ofensiva diplomàtica inclogué igualment un viatge de vuit dies als Estats Units del primer ministre romanès poc abans de la cimera de l'OTAN a Madrid. Però a diferència de París i Roma, que desitjaven un nou membre provinent del sud d'Europa per equilibrar l'expansió de l'Aliança Atlàntica cap el nord-est, Washington vetà l'accés de Romania per manca de consolidació de les reformes en aquest país.

Les autoritats romaneses, conscients de les penalitats que travessa la població, esperaven que la invitació a integrar-se a l'OTAN aixecaria l'ànim d'un país majoritàriament partidari d'incardinar-se a les institucions euroatlàntiques.

Per tal de ser escollit en la primera fase de l'ampliació, Bucarest havia realitzat reformes en les seves forces armades, col·locant-les sota control civil. L'adquisició de 96 helicòpters de combat Supercobra a l'empresa nord-ame-

ricana Bell i la participació de contingents de soldats romanesos en les forces internacionals desplegades a Bòsnia i a Albània proporcionaren més proves del fervorós desig atlantista.

Tractats de bon veïnatge. Entre les accions empreses per aconseguir d'entrar a l'OTAN la negociació i ratificació ulterior de tractats amb Hongria i Ucraïna es destaquen per la contribució a superar rivalitats i greuges històrics. La presència d'una minoria hongaresa quantiosa (un milió i mig de persones) a la regió romanesa de Transsilvània ha estat una font permanent de friccions entre Budapest i Bucarest. Arran de la desfeta de l'imperi austro-hongarès a la Primera Guerra Mundial, Hongria hagué de cedir dues terceres parts del territori i Transsilvània esdevingué romanesa. Si bé a Hongria actualment són molt minoritàries les veus que reivindiquen una alteració de les fronteres, eren una justificació convenient per als governs de l'ex-president Iliescu a l'hora de denegar els legítims drets culturals i lingüístics als hongaresos de Transsilvània. Iliescu i el seu Partit de la Socialdemocràcia Romanesa (PDSR) sovint empraren la carta anti-hongaresa en les campanyes electorals, fins al punt d'acusar l'oposició de traïdora pel fet de col·laborar amb el partit de la minoria hongaresa

(UDMR). Després de les eleccions de novembre, la UDMR forma part de la coalició de govern de centre-dreta en canvi de l'aplicació completa del tractat signat entre Hongria i Romania l'estiu passat. D'ara endavant els alumnes de parla hongaresa podran examinar-se en la seva llengua a l'escola secundària i a la universitat. La millora substancial en les relacions entre Budapest i Bucarest també s'ha reflectit en el suport total d'Hongria al desig de Romania d'accedir a l'OTAN i a la Unió Europea.

En el tractat acordat amb Ucraïna el juny d'enguany, Romania reconeix la sobirania ucraïnesa sobre les parts de Bessaràbia i Bukovina que l'URSS obtingué mitjançant el pacte Mòlotov-Ribbentrop. A més, Romania i Ucraïna es comprometen a sotmetre la seva disputa per la delimitació de les zones econòmiques a la Mar Negra al dictamen vinculant del Tribunal Internacional de l'Haia en cas de fracassar les negociacions bilaterals.

Al capdavant, emperò, les concessions als veïns i els mèrits fets pel govern romanès no han aportat el premi anhelat. La negativa dels Estats Units a incloure Romania en la primera fase de l'ampliació de l'OTAN causà una gran desil·lusió, que Clinton atenuà parcialment amb el seu viatge de consolació a Bucarest. A. M.

Dolorosa teràpia de xoc. El principal envit i la màxima prioritat del nou govern són de reestructurar el sector industrial de l'estat, ineficient i moribund, sense provocar un daltabaix social. Els governs ex-comunistes portaren a terme la privatització d'empreses petites i mitjanes i dels comerços, però en canvi canalitzaren importants quantitats en subsidis i crèdits a grans empreses industrials totalment inviables. Per tal de poder proporcionar energia a preus subvencionats a les indústries estatals, el govern anterior mantingué la sobrevaloració de la moneda nacional (el lei) amb la imposi-

ARXIU

El programa d'ajustament ha aixecat protestes populars, si bé no són, per ara, multitudinàries. Això no obstant, el govern del primer ministre Victor Ciorbea té molt poc marge de temps per a obtenir resultats que justifiquin el sacrifici.

L'ex-primer ministre Petre Roman també forma part de la coalició governant.

L'equip de govern el formen, a banda dels liberals de la Unió Socialdemòcrata (USD) de Roman, la Convenció Democràtica (CD), majoritària, i el partit de la minoria hongaresa, la Unió Democràtica Hongaresa de Romania (UDMR).

ció de controls de canvi. Per la seva banda, l'actual executiu ha eliminat els controls sobre els preus d'energia i d'alguns aliments, cosa que disparà la inflació fins al 34% mensual el març d'enguany. Malgrat que de llavors ençà s'ha estabilitzat la inflació en un 7% mensual, el nivell de vida de la ja molt sacrificada població romanesa s'ha reduït un 20% a conseqüència de la liberalització de preus. Únicament l'estalvi acumulat i la producció d'aliments en petits horts privats impedeixen un empobriment superior de les famílies romaneses.

El paquet de mesures adoptades pel nou govern per tal de dinamitzar el sector privat i atreure la inversió estrangera, fins ara molt minsa, sembla tret d'un manual del Fons Monetari Internacional: lleis que permeten als estrangers d'adquirir terres i de participar en l'accionariat d'empreses romaneses, retallades dels crèdits a les indústries i explotacions agrícoles estatals i decrets encaminats a privatitzar el sector bancari i 850 grans empreses abans de final d'any.

Tal com es podia esperar, el programa d'ajustament ha aixecat protestes populars, si bé no són, per ara, multitudinàries. Això no obstant, el govern del primer ministre Victor Ciorbea té molt poc marge de temps per a obtenir resultats que justifiquin el sacrifici. Si la liberalització de preus ha estat dura, el tancament o privatització d'empreses estatals encara ho

ARKIU / EFE

podria ser més, fins al punt de pujar l'atur del 7% actual al 10% abans de fi d'any. Els treballadors afectats, és clar, no facilitaran les coses a les autoritats, com ja es va palesar no fa gaire, quan un intent del govern de forçar l'empresa de fabricació de camions Román a pagar els deutes tallant-li el subministrament elèctric incità les protestes en massa dels treballadors. Vista la mobilització dels treballadors, el govern féu marxa enrere.

Campanya contra la corrupció. Romania posseeix reserves de petroli, terres molt fèrtils i un potencial turístic considerable. Cal, això no obstant, desenvolupar els mitjans d'aprofitar aquestes riqueses. Pel que fa a l'agricultura, el govern tancarà moltes

explotacions estatals i en distribuirà la maquinària a explotacions privades, un 30% de les quals no és mecanitzada i depèn de la força animal. A mesura que millori la productivitat agrícola, haurà de disminuir la taxa de població del sector primari (30%) i ser absorbida pel turisme i els serveis.

L'èxit de les reformes econòmiques a Romania dependrà en gran part de la capacitat de resistència de la població. El govern ha sabut compensar la impopularitat de l'ajustament amb una croada anticorrupció contra els sectors financers afavorits pels ex-comunistes, tornant així als ciutadans una certa confiança en les institucions. Amb el partit de l'ex-president Iliescu afeblit i dividit, les majors amenaces per al govern actual vénen de les protestes socials i dels conflictes dintre la coalició mateix. Tant el partit de la minoria hongaresa, provisionalment aplacat gràcies al decret que permet la utilització de l'hongarès a tots els nivells educatius, com la Unió Socialdemòcrata podrien plantejar-se de passar a l'oposició si l'acció governamental esdevé gaire impopular.

Malgrat els avenços d'aquests últims sis mesos, el camí que ha de recórrer Romania és encara llarg i costerut. Els reformistes actuals hauran de treballar contra rellotge per reanimar el malalt romanès.

Alexandre Muns

Dones i llenguatge Una mirada masculina

R. Morant, M. Penarroya i J. Tornal

Una mateixa frase pot explicar dues coses ben diferents segons el sexe de la persona a qui es refereix. Existeix una mirada masculina i una mirada femenina?

Denes 10 Editorial

"Col·l. d'Investigació Francesc Ferrer Pastor", 3

Fuster o l'estratègia del centaure

Vicent Salvador

Fuster o l'estratègia del centaure és una lectura interpretativa de l'obra fusteriana que se centra en la dimensió assagística i en les claus més rellevants de l'estil de l'autor.

Bullent

"Dèdal", 1

El tatuatge dels apàtrides

Josep Palomero

L'emperadriu Elisabet, Sissi, se sent presonera de la seua pròpia bellesa i l'arxiduc Lluís Salvador vaga pel món com un apàtrida. Ambdós viuen el seu destí tràgic en el marc d'una Europa decadent.

PREMI DE NOVEL·LA CIUTAT D'ALZIRA 1996

Bromera

"L'Eclèctica", 44